

LAUDATIO M. Àngels Francés, directora del departament de Filologia Catalana de la Universitat d'Alacant

Nadie es alguien, un solo hombre inmortal es todos los hombres.” Jorge Luis Borges.

Considere realment una gosadia imperdonable intentar resumir en uns quants minuts la ingent trajectòria d'Isabel Clara Simó en el panorama de la intel·lectualitat catalana contemporània. Ara bé, estic ací no per a inventariar la llarga i intensa llista d'obres publicades i premis rebuts —tot això, ho coneixeu a bastament—, sinó per explicar per què mereix la medalla d'Honor de la Xarxa Vives i qualsevol altre guardó que premie la defensa de la nostra cultura i l'honestetat amb una professió, la de les Lletres, que requereix molt de cor, molta intel·ligència i molta força per resistir els embats que constantment aconsellen abandonar.

Nascuda a Alcoi el 1943, Isabel Clara Simó mai no ha abandonat del tot aquesta mena de paradís perdut que és la ciutat dels ponts, en el passat històric de la qual va voler situar la seua primera novel·la, *Júlia*, que el 1983 ens va obsequiar amb un dels personatges femenins de més força i intensitat que mai no han donat les lletres catalanes. L'espai on ha desenvolupat la major part de la seua trajectòria té els colors, però, de la fronterera Figueres i la camaleònica Barcelona.

En la primera, va formar una família i va participar en la consolidació d'una de les revistes més importants de la resistència cultural catalana durant el franquisme, *Canigó* (1954-1983), juntament amb Xavier Dalfó, el seu home, que malauradament ens ha deixat fa poc. En la segona, es va afirmar com a veu literària i política. La paraula i la política, que fa temps que els moviments feministes van unir de manera indestriable (recordeu aquell eslògan que reivindicava allò personal com a polític), també són un tot dins de l'obra d'Isabel Clara Simó. Perquè aquesta escriptora de veu enèrgica i desafiant ha dedicat la seua vida a seduir-nos amb la paraula però, també, a despertar-nos la consciència sobre tot allò que ha considerat necessari denunciar. Em referesc, sobretot, a tres eixos que travessen els seus escrits: la rebel·lió de gènere, el compromís amb les ideologies d'esquerres i amb una determinada idea de País que agermana els territoris de parla catalana i reivindica llengua i identitat com a fonaments del nostre futur.

La primera coordinada ens ha deixat un repertori de personatges que, al llarg de la seua literatura, s'han enfrontat als paràmetres de gènere i ens han convidat a interrogar-nos sobre la fràgil construcció de la identitat que, en un món marcat per la crueltat i l'absurd, cada vegada és més difícil de definir. A banda de la ja citada *Júlia*, altres obres com ara *Ídols* (1985), *Els ulls de Clidice* (1990), *Raquel* (1992; última edició del 2007), *La salvatge* (1994, premi Sant Jordi), *Dones* (1997), *T'imagines la vida sense ell?* (2000) —revisada i reeditada com *La vida sense ell* (2013)—, *Hum... Rita! L'home que ensumava les dones* (2001), *Amor meva* (2010), *Homes* (2010), *Un tros de cel* (2012) i la recent *L'amant de Picasso* (2015), estan habitades per dones i homes que trenquen amb el pes de la tradició, encara que no sempre per la ruta de l'alliberament. Per a la visió implacable i tremendament lúcida d'Isabel Clara Simó, ni les dones són sempre víctimes, ni els homes botxins: la complexitat de la condició humana ocupa el gruix central de les pàgines de novel·les i reculls de contes que acaben amb tota idea preconcebuda i ens obliguen a mirar-nos les relacions de gènere des d'una perspectiva més crítica, nova. Ni tan sols el món infantil (per exemple, en *Angelets*, 2004) s'escapa a la mirada desmitificadora i càustica de l'escriptora.

El segon eix posa llum allà on els focus sovint fracassen —potser intencionadament— a il·luminar. Parle, per exemple, de novel·les com *El meu germà Pol* (2008, guanyadora del premi de Novel·la Ciutat d'Alzira), que aborda el tema de la síndrome de Down amb ulls adolescents, ben crítics amb la intolerància d'una societat, la nostra, hipòcrita amb els que considerem diferents; o *Els invisibles* (2013), que reflexiona sobre el talent malmès de persones extraordinàries que es veuen entrebancades i boicotejades per la mediocritat d'un món que no perdona ni permet l'excel·lència. La denúncia d'una mena d'injustícia generalitzada contra aquells que no tenen veu és un dels fonaments, doncs, que dona origen a la seua literatura de ficció però, sobretot, destaca en els seus escrits assagístics —on caldria incloure el gruix del seu periodisme— i autobiogràfics. Parle de *En legítima defensa* (2003), un recull d'articles d'opinió publicats en el diari Avui on aprofita la seua tribuna i la seua autoritat per posar fil a l'agulla i contribuir al canvi d'una societat que considera en crisi. És el cas, també, de l'estudi *Si em necessites, xiula* (2005),

una mena d'homenatge, biografia o reivindicació de Montserrat Roig, amb qui va compartir converses, coordenades ideològiques i amor per la literatura; i de *Els racons de la memòria* (2009), on uneix indestriablement vida i escriptura i fa un recorregut literari pel seu passat i les persones i les paraules que hi ressonen, com en una caixa de música. En les pàgines finals d'aquest assaig es troba, de fet, la clau del fenomen Isabel Clara Simó: "He escrit obsessivament, aplicadament, abrindament. He escrit amb passió, i he suat i plorat i tremolat escrivint". Escriitura i emoció, lletra i ànima són les combinacions que expliquen la màgia de la seua literatura.

El tercer eix és difícil de destriar del segon, perquè és justament en els seus escrits de ficció on l'escriptora reflexiona d'una manera més explícita sobre el nostre ara i ací i s'interroga sobre la identitat cultural catalana. Potser algunes de les obres on més clar es veu el seu profund posicionament a favor d'una determinada idea de la Catalunya independent és *Sobre el nacionalisme (Carta al meu nét)* (2000), on reflexiona sobre el catalanisme, però sense caure en el cant elegíac o complaent; també en *Adéu, Boadella* (2008) denuncia l'odi als catalans en el procés de rèplica al famós dramaturg dels Joglars que es declara en guerra contra Catalunya.

Els tres eixos que acabe de relatar no són, ni de bon tros i com podreu comprendre, compartiments estancs, sinó que miren de dibuixar un mapa del dens i ric territori literari de l'escriptora alcoiana. Si el recorregut temàtic hi és, falta potser l'aspecte més important per destacar. I és el talent creatiu, l'habilitat de l'escriptora a l'hora de seduir-nos envers el seu reialme literari, el seu estil polifònic que ens endinsa en un cor de veus —cadascuna amb el seu to, amb la seua prosòdia, amb la seua melodia— que, fins i tot després d'haver tancat el llibre, continuen ressonant en la nostra memòria. Sota la direcció d'Isabel Clara Simó, segura, agosarada, provocadora però també tendra, lírica i transcendent, el cor de veus que emana dels seus llibres ens canta cançons d'amor, de ràbia, de tristesa, de rebel·lió. Amb tonalitats esqueixades, o poderoses, o pràcticament inaudibles, ens sedueixen i ens connecten, alhora, amb l'autora per a qui "Escriure és una necessitat i una forma de vida" (de *Els racons de la memòria*).

El mosaic resultant és una imatge de colors llampants, construïda com es construeix l'ànima: "Perquè l'ànima ens la construïm nosaltres: rebem impulsos hormonals, inclinacions, símbols i fantasies dels qui ens envolten, dels qui ens ajuden a créixer i a adquirir història, rebem elements d'allò que veiem, d'allò que sentim i d'allò que vivim, i generem materials d'allò que decidim, d'allò que imaginem i —ai, las!— d'allò que temem, però hi ha, ultra tot això, més enllà de la matèria primera amb què construïm l'ànima, una energia que si no hi és s'ensorra el fràgil edifici amb què ens fabriquem. Una energia que ens la dóna una persona que ens parla, com ara un mestre, o una persona que estimem, o un viatge, o un llibre, o una feina: un atzar, en definitiva" (de *Si em necessites, xiula*). Beneït atzar que ens ha posat en el camí l'energia misteriosa i el mestratge d'Isabel Clara Simó, les paraules de la qual ressonen en les ànimes de tota una generació de lectors i lectores que hem crescut amb les seues novel·les. Gràcies, Isabel.

M. Àngels Francés Díez
Directora del departament de Filologia Catalana
Universitat d'Alacant